

میادین مشترک نفت و گاز؛ نیازمند رویکردی نو

برنامه‌ریزی جهت تسریع در بهره‌برداری از میادین مشترک نفتی و گازی ضرورتی است که همواره مورد تأکید صاحب‌نظران، آگاهان و کارشناسان حوزه انرژی بوده و لزوم تسریع در برنامه‌ریزی تولید و بهره‌برداری از آنها را می‌طلبد. کشورمان در مناطق خشکی و دریا میادین مشترک نفتی متعددی در مناطق مرزی با همسایگان خود به‌ویژه همسایگان غرب و جنوب غربی دارد. عمده میادین نفتی مشترک ایران و کشورهای همسایه در مناطق دریایی واقع شده‌اند. در مجموع ۱۳ میدان نفتی مشترک بین ایران و کشورهای همسایه وجود دارد که از این تعداد، پنج میدان مشترک نفتی در مجاورت کشور عراق در غرب کشور و هشت میدان مشترک نفتی در مجاورت کشورهای حاشیه خلیج فارس از جمله: عربستان سعودی، کویت، قطر، امارات متحده عربی (ابوظبی، دوی و شارجه) قرار دارند. نفت در جای مناطق خشکی مشترک ۳۲۴۱۱ میلیون بشکه و مناطق دریایی ۷۳۹۸ میلیون بشکه تاکنون برآورد شده است.

در خصوص میادین مشترک گازی کشور نیز که مجموعاً هفت میدان را شامل می‌شود، میدان گاز گنبدلی تنها میدان گاز واقع در خشکی است که با کشور ترکمنستان مشترک می‌باشد. سایر میادین مشترک در خلیج فارس و در مجاورت با میادین کشورهای قطر، عربستان سعودی، کویت، عمان و امارات متحده عربی شامل شارجه و ابوظبی می‌باشد. دومین میدان بزرگ گازی دنیا، پارس جنوبی با ۱۴/۲ تریلیون متر مکعب گاز و ۱۸ میلیارد شبکه میعانات گازی از سمت ایران و گنبد شمالی از سمت قطر از میادین مشترک ایران و قطر در خلیج فارس قرار دارد. حجم گازی موجود در جای اولیه میادین گازی مشترک حدود ۳۹۲۴ میلیارد متر مکعب و حجم میعانات گازی در جای آن‌ها ۳۷۷۰ میلیون بشکه برآورد شده است.

بی‌شک دستیابی به سهم عادلانه‌ای از این میادین منوط به سرمایه‌گذاری بیشتر در میان مدت و به‌کارگیری روش صحیح علمی در تولید خواهد بود. عدم بهره‌برداری بهینه از مخازن مشترک به علت نداشتن اطلاعات کامل مخزن و عدم آگاهی و به‌کارگیری مدیریت صحیحی مخازن می‌تواند منجر به کاهش تولید و یا مسدود شدن مخزن شده و منافع طرفین را تحت شعاع خود قرار دهد. از میادین مشترک نفتی حدود نیمی از آن‌ها در حال بهره‌برداری است و بقیه در مراحل اکتشاف اولیه، مطالعات تکمیلی و انعقاد قرارداد توسعه قرار دادند. از میادین مشترک گازی نیز چهار مورد در حال بهره‌برداری و سه میدان در مراحل قبل از تولید مانند اکتشاف، مذاکره و عملیات حفاری اکتشافی قرار دارد. در اکثر میادین مشترک نفت و گاز طرف مقابل به بهره‌برداری مشغول بوده و هر گونه تعلل و کوتاهی در برنامه‌ریزی در دنبال کردن بهره‌برداری موجب تضییع حقوق کشورمان می‌شود و قابل جبران نخواهد بود. لذا بجا بنظر می‌رسد از فرصت موجود نهایت بهره‌برداری صورت گرفته و مشکلات و موانع موجود با درایت حل و فصل و راهکارهای مناسب جهت رفع موانع اتخاذ گردد.

اگر مشارکت در تولید در میادین مشترک طبق قانون امکان‌پذیر نیست و منابع مالی جهت سرمایه‌گذاری لازم است، آیا نمی‌توان مجوز موردی برای حل این موضوع گرفت؟ اگر برای صیانت از مخازن هیدروکربوری مشترک باید گروه‌های کاری مشترک تشکیل و در این خصوص برنامه‌ریزی کنند، آیا دستگاه دیپلماسی کشور می‌تواند به کمک در این مهم آمده و روند کار را تسریع کند؟ همچنین اگر تکنولوژی‌های جدید در میان دریایی هم اکنون مطرح است چگونه باید این امکان را در اختیار گرفت؟ علاوه بر موارد ذکر شده میادین مشترک نفت و گاز نیازمند تدبیر مدیران متخصص با تجربه، دلسوز و آگاه است که البته باید تداوم کار آنها در بهره‌برداری مد نظر داشت تا بتوان طی یک یا دو دهه آینده حقوق حقه کشورمان در این خصوص استیفاء گردد. و بالاخره تصمیم‌گیران و تصمیم‌سازان کشور باید توجه به این موضوع را با اهمیت تلقی کرده تا بتوان جهت کندی روند موجود با اتخاذ تدابیر عاجل و منطقی گام‌های اساسی برداشت.